

The Great Joy and Sweetness of Torah Parshas Nasso – Pirkei Avos (perek 6) 5771 @ CBY

(1) ספר הזכות – פרשת נשא (ר' יצחק מאיר מגור זי"ע, בעל חידושי הרי"ם)
המדרש מאריך יותר מכל מקום, ובזוהר הקדוש האידרא, ולמה? נראה לפי שבכל שנה הפרשה בחג שבועות שניתנה לנו בתורה, ומתחדש בטוב השם יתברך נתינת התורה על כל השנה, ובנקודה שנקראת ראשית תלוי כל מה שאחר כך, והמדרש הוא שדורש וחוקר מהתורה, והזוהר הקדוש מאיר אור התורה ואומר תא חזי, ובעת שה' יתברך מחדש ונותן בטובת עין מתפשט שנוכל לידע ולדרוש ולחקור, גם האור מאיר ביותר...

(2) זוהר - רעיא מהימנא, פרשת נשא דף קכא:
"ובלילה שירה עמי" (תהלים מב, ט)...וצריך לשורר ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא...

(3) משנה מסכת אבות פרק ו משנה ה
גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות שהמלכות נקנית בשלשים מעלות והכהונה בעשרים וארבע והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים בתלמוד בשמיעת האוזן בעריכת שפתיים בבית הלב בשכלות הלב באימה ביראה בענוה בשמחה...

(4) מדרש שמואל על פרקי אבות (ר' שמואל די אוזיאל זצ"ל)
שאם אינו לומד בשמחה והתורה היא עליו לטורח סוף סוף יפרוש מן הלימוד וילאה לשוא אמנם כאשר ילמד בשמחה ובשירים אז באהבתה ישגה תמיד והתורה והשמחה אחים הם ולא יתפרדו כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, ועוד שהיא בעצמה היתה שעשועיו של הקב"ה כמ"ש ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת וכיון ששחוק עשה לה אלקים אינה שורה במקום עצבות אלא במקום שמחה.

(5) רוח חיים על פרקי אבות (ר' חיים מוולאזין זצ"ל)
בשמחה. כי הלומד בשמחה בשעה אחת יותר הרבה ממה שילמוד בכמה שעות בעצבות¹, וגם כי התורה היא שעשועים של הקב"ה, צריך שישמח בדבר גדול כזה.

(6) אמת ליעקב – עינים במשנה על פרקי אבות, פרק א משנה ד (ר' יעקב קמנצקי זצ"ל)
והוי שותה בצמא את דבריהם. פי' שצריך האדם ליהנות מלימוד התורה בדיוק כמו שנהנה אדם שדבקה לשונו לחכו מחמת הצמא – וסוף סוף מצא מקור מים חיים להשיב את נפשו, והרי אז הוא שותה את המים בסיפוק וחשק גדול, כמו כן צריך להיות לימוד התורה... וזהו גם מה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה בברכת התורה את לשון והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפיו וכו', והיינו שצריכים דברי תורה להיות ערבים לנפש האדם ומתוקים בפיו, ומאחר שנהנה מהם אז נהי' דבוק בהם ומתקיימים בידו. ואין זו מליצה בעלמא או מעלה יתירה, כי מאחר שתקנו אנכנה"ג לשון זו במטבע ברכת התורה הרי מוכרח שסברי שכן הוא באופן הלימוד – וראי' לזה מהא דשקלו וטרו בגמ' ריש במה מדליקין (שבת כג.) אי הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה, ופשטינן מלשון הברכה אקב"ו להדליק שהדלקה עושה

¹ ובכת"י: כי הלומד בשמחה שעה אף ילמוד יותר משש שעות בעצלות.

מצוה, הרי שנקבע בלשון הברכה אופן עשיית המצוה, וכמו כן כאן קבעו אנכה"ג שלימוד התורה צריך שיהי באופן ערבות ומתיקות, ודו"ק.

(7) שולחן ערוך - אורח חיים סימן א סעיף ג
ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש.

(8) משנה ברורה סימן א ס"ק י
שיהא מיצר - אבל התורה והתפלה יהיה בשמחה :

(9) פרשת ראה - פרק יא, פסוקים כו-כז
כו ראה, אנכי נתן לפניכם היום: ברכה, וקללה. כז את-הברכה אשר תשמעו, אל מצות ד' אלקיכם, אשר אנכי מצוה אתכם, היום.

(10) אור החיים - פרשת ראה, פרק יא²
את הברכה אשר וגו'. אמרו "את" להעיר כי מלבד הברכה המושגת מדרך ה' עוד לו עמה יעוד הטוב, והוא "אשר תשמעו" כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש כאומרו (ישעי' נ"ה) "שמעו ותחי נפשכם", והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב למתן מתנה טובה מופלאה ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה.

(11) פרשת כי תבא - פרק כו, פסוק יא
יא ושמחת בכל הטוב, אשר נתן לך ד' אלקיך ולביתך: אתה, והלוי, והגר, אשר בקרבך .

(12) אור החיים - פרשת כי תבא, פרק כו
ואמר "לך" לשלול זולתו לא מלאך ולא שרף יזכה לזה, גם ירמוז במאמר "בכל הטוב" אל התורה כאומרו ז"ל (ברכות ה.) ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

(13) במדבר (מסעי) - פרק לג
כח ויסעו מתרח ויחנו במתקה.

(14) דברי ישראל - פרשת נח (ר' ישראל ממאדזיטץ זי"ע)
א"י "וישלח את העורב וכו'...ע"פ דברי קדשו של א"י זצוק"ל. פ"א שאל לו חסיד אחד אם לעסוק במשא ומתן ובדרך ארץ אם לא. ענה ואמר בוודאי טוב ויפה לחסידים שיעסקו בדרך ארץ. ומי שאומר שאינו רוצה לעסוק במשא ומתן מחמת שהוא מניעה לעבודת אינו יודע בדרכי חסידות כלל. כמו שמצינו (קדושין מ:) כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק. והנה חוט הוא שלוקחיו ג' חוטין ושוזר אותם ביחד. ואף שכל חוט לבדו אינו חזק כל כך אולם בהתחברם כל אחד מחזק את חברו. וכן מי שעוסק במקרא ומשנה ודרך ארץ כל אחד נותן כח וחוזק לחבירו. היינו שמקרא ומשנה נותנים כח להדרך ארץ שיהי המשא ומתן כמו תורה שאינה תחת הזמן כל המשא ומתן לא יהי תחת הזמן. ואף שלא יהי העת הזאת עת טובה לזה המשולש המשא ומתן מ"מ ירויח כי הוא למעלה מן הזמן. ובכן יוכל ללמוד בכל עת אף בשעת היריד ואינו חושש שע"י יתמעט

² וע"ע בספר מעיינה של תורה, פרשת ראה בשם ר' דוד מללוב זי"ע

פרנסתו כי אדרבה בזה נותן כח להמשא ומתן כנ"ל. וכן המשא ומתן נותן כח והתחזקות ללימוד מקרא ומשנה. כי בעת שאדם עוסק במשא ומתן ויש לו השתוקקות ללמוד. אח"כ כשפונה לתורה הוא לומד בהשתוקקות גדול וחשק נמרץ. ומאין בא לו זה? ע"י השתוקקות לתורה שהי' לו בשעת שעסק במשא ומתן ונתבטל מלימודו. כמו שאנו רואין שילד העני יש לו כח יותר מילד העשיר אף שיש לו כל תענוגי העולם. והוא כי מה שירעב ויתאוה זה הילד העני ללחם ואין. אח"כ כשישיגנו למלא רעבונו נתוסף לו כח ועוז. נמצא ע"י שהרעיב את עצמו מקבל חיות מזה הלחם. כמו כן הדבר בלחמו של תורה כשעוסק במשא ומתן ועי"ז מרעיב עצמו ללמוד ונעשה רעב וצמא ללחמו ומימו של תורה. ואח"כ כשלומד מוצא בו טעם ערב ומתוק. וגם כי בעת שעומד בשוק ובוטל מד"ת אזי אינו נחשב בעיני עצמו לכלום כי במה יתגאה... וכדאיתא בכתר שם טוב כל המרז"ל פעמים שביטולה של תורה זו יסודה. שע"י אכילה ושתי' ועסק במו"מ שמתבטל האדם מלימוד התורה אז נחה הנשמה מהתלהבותה ומתחזקת לשוב לדביקות יותר עליון בסוד וחיות רצוא ושוב עי"ש והבן... פי' "וישלח" ר"ל הענין שליחת הנשמה לעוה"ז הוא כדי "את הערב" היינו שתטעום עריבות ומתיקות בעבודתה. כי בשמים תאכל נהמא דכסופא שאינה מתוק לחיך לכן נשלחה לעוה"ז שתמצא טעם ערב ומתוק בעבודתה. והוא ע"י "ויצא יצוא ושוב" היינו ע"י ויצא יצוא לפעמים לפרקמטי' ושוב מיד לתורה. עי"ז מוצא טעם ערב ומתוק בלימודו...

15) תוספות – מסכת שבת קטז.

פורענות ראשונה "ויסעו", וא"ר חנינא שסרו מאחרי השם. פי' בקונטרס שמאז התחילו לשאול בשר. ואומר ר"י דאין נ"ל כן אלא פורענות ראשונה כדאמר במדרש (ילמדנו) "ויסעו" שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו, כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני אמר הקב"ה נסמוך פורענות לפורענות לאו אלא נפסוק פרשת ויהי בנסוע הארון.

16) אגרות פחד יצחק – אגרת ב' (ר' יצחק הוטנר זצ"ל)

מה ההבדל בין פעולה של שעשועים לשאר מיני-הפעולות שאנו ממלאים בהם את עולמנו? פעולה של שעשועים מצטיינת בזה שמטרתה איננה נמצאת מחוצה לה כי אם טמונה וחבויה בתוכה פנימה. ענינים של שעשועים אינם "נוגעים למעשה". סתם פעולה מכוונת אל הנפעל ממנה ועל ידה, ואילו בפעולה של משחק – לא הדבר הנפעל – כי אם הפעולה בעצמה היא היא המשחק. ולכן אין אנו אומרים כי התינוק עובד או עוסק כי אם התינוק משתעשע או משחק, כי על כן אין לתינוק תפיסה בתוצאה של פעולותיו, וממילא כל פעולותיו נשארות בתחום המשחק. והנה היום התורה היא תורת חיים, היא "נוגעת למעשה", היא תורת חיינו, היא קובעת את הנהגתנו ואת הנהגות כל העולמות כולן, מה שאין כן אותה התורה שלפני ה"בראשית ברא" אותה התורה לא היתה "נוגעת למעשה" כלל, כי על כן טרם נתהוו העולמות להתנהג על פיה, וממילא כל עצמה של התורה לא היתה אז אלא בבחינת שעשועים של הקב"ה... וזה הוא החידוש אשר במתן תורה, כי אף על פי שעכשיו ניתנה לנו תורה בתור תורת חיים אשר כל מעשי-בראשית נחתכין על פיה... בכל זאת מדת השעשועים אשר בה בעינה קיימה... והרי כל חיי ה"קעמפ" הם בבחינת שעשועים לגבי חיי העיר, ולכן יפה אמרת כי ב"קעמפ" הנך משתעשע בדברי תורה...